



## **החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988**

### **בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל**

### **להסכם בין י.ב.מ. ישראל בע"מ לבין משווקיה המורשים**

#### **1. פתח דבר**

ביום 2 במאי 2013 הונחה בפניי בקשה למתן פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "**חוק ההגבלים העסקיים**") להסכמים בין י.ב.מ. ישראל בע"מ (להלן: "**י.ב.מ.**") לבין שישים ושישה משווקים המורשים מטעמה<sup>1</sup> (להלן: "**המשווקים**") בדבר שיווק מגוון מוצרי י.ב.מ., ובכלל זה שרתים, מערכות אחסון, מוצרי תוכנה ושירותי מחשוב. לאחר שבחנתי את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתן האפשרית על התחרות בשוק הרלוונטי, ולאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ולמיזוגים, שוכנעתי כי הכבילות אינן פוגעות בגיעה של ממש בתחרות בשוק כאמור, כי עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה, וכי אין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו. מטעמים אלו ראוי ההסדר לפטור לפי סעיף 14 לחוק בשל הנימוקים שיפורטו להלן.

#### **2. הצדדים והכבילות**

##### **2.1 הצדדים**

**י.ב.מ.** הנה חברה פרטית הנמצאת, בעקיפין, בשליטת International Business Machines Corporation (להלן: "**י.ב.מ. העולמית**"). י.ב.מ. עוסקת בשיווק מוצרים עתירי טכנולוגיה בישראל ובכללם שרתים, מערכות אחסון, מוצרי תוכנה ושירותים נלווים. רוב המוצרים אותם משווקת י.ב.מ. מיוצרים על ידי י.ב.מ. העולמית.

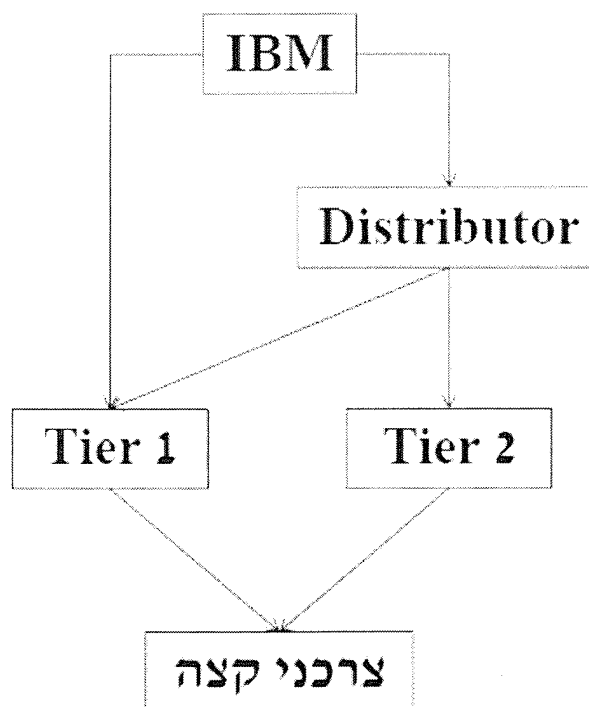
**המשווקים המורשים** הם שישים ושישה משווקים אשר אושרו על ידי י.ב.מ. לשווק את מוצריה ומכונים שותפים עסקיים "Business Partners". כפי שיפורט בהמשך, המשווקים נבדלים ביניהם הן על בסיס המוצרים והשירותים אותם הם מוכרים, והן על בסיס מגבלות הרכישה והמכירה אשר מסווגות על ידי י.ב.מ. חלק מהמשווקים משמשים כשותפים עסקיים של חברות נוספות זולת י.ב.מ.

<sup>1</sup> רשימת המשווקים מצורפת כנספח א' לפטור זה.

היחסים בין י.ב.מ. למשווקים המורשים מוסדרים בשורה של הסכמים בנוסחים זהים המותאמים לכל אחת משלוש הקטגוריות (להלן: "**ההסכמים**"). יוזכר כי חלק מן הכבילות בהסכמים אלו זכו לפטורים בהחלטות קודמות.<sup>2</sup>

## 2.2 הכבילות

בהסכמים נכללו שתי כבילות העומדות במרכזה של החלטה זו. לפי **הכבילה האחת**, מסווגים המשווקים המורשים בהתאם לגורמים עמם הם רשאים להתקשר ובהתאם לסוג המוצרים אותם הם רשאים לשווק. כך, סוג אחד של משווקים מוגבל על ידי י.ב.מ. לרכישה של המוצרים של י.ב.מ. מי.ב.מ. בלבד ולשיווקם לגורמי ביניים אך לא לצרכנים סופיים (משווק זה מכונה מפיץ או Distributor); סוג שני של משווקים יכול לרכוש מוצרים הן מי.ב.מ. והן ממפיצים ורשאי לשווק לצרכנים סופיים (משווק זה מכונה Tier1); סוג שלישי של משווקים רשאי לרכוש מוצרים ממפיצים בלבד ולשווקם לצרכנים סופיים (משווק זה מכונה Tier2).



נוסף על חלוקה זו נחלקים המשווקים על פי המוצרים אותם הם רשאים לרכוש מי.ב.מ. ולשווק. כך, נחלקים המשווקים לכאלה הפועלים בתחומי התוכנה, השרתים, מערכות האחסון והשירותים.

**הכבילה השנייה** עניינה נוהל התקשרות מיוחד המעוגן בהסכמים ומכונה נוהל "Special Bid" (להלן: "**נוהל ה-SB**"). על פי נוהל ה-SB, רשאי משווק המתמודד על ביצוע עסקה ספציפית מול צרכן סופי לפנות לי.ב.מ. ולבקש הנחה ייעודית לצורך ביצוע העסקה. כחלק מהפניה מתחייב המשווק כלפי י.ב.מ. למכור את המוצרים והשירותים במחיר שלא יעלה על מחיר מרבי כפי שיקבע

<sup>2</sup> להחלטה האחרונה בעניין זה ראו: החלטה בדבר מתן פטור מאישור הסדר כובל להסכם י.ב.מ. ישראל בע"מ לבין משווקיה המורשים; 5000952 הגבלים עסקיים 2008.

על ידי י.ב.מ. וזאת באם יוחלט להעניק לו הנחה. התחייבות זו מלווה באמצעי אכיפה ופיקוח שנועדו לוודא כי מחיר המכירה של המשווק לצרכן הסופי אכן עומד במחיר שקבעה י.ב.מ. הלכה למעשה מדובר בכבילה מסוג הכתבת מחיר מקסימלי (RPM Max.) על ידי י.ב.מ. למשווקיה ביחס לפניית שנעשות במסגרת נוהל ה-SB.

### **3. השפעת ההסדרים על התחרות**

#### **3.1 כבילה בענין סיווג המשווקים**

הסדר שעניינו חלוקת וסיווג תתי הקבוצות עמם רשאים המשווקים להתקשר מהווה הסדר כובל לפי סעיף 2(ב)(3) לחוק ההגבלים העסקיים. כבילה כזו מעוררת חשש כי באמצעותה מתחלקים תחומי הפעילות, כך שבין המשווקים לבין עצמם תתקיים תחרות מועטה בכל תחום ותחום. חשש זה מופג בענייננו משני טעמים עיקריים.

בישראל פועלים למעלה משישים משווקים אשר משווקים מוצרים של י.ב.מ. לצרכנים סופיים (משווקים המסווגים Tier1 ו-Tier2). מבחינה פרטנית של כל אחד מתחומי הפעילות (תוכנה, שרתים, מערכות אחסון ושירותים) עולה כי קיימים די מתחרים בכל אחד מן התחומים כדי לקיים תחרות תוך-מותגית (Intrabrand Competition) על מוצרי י.ב.מ.

יתרה מכך, בכל אחד מתחומי הפעילות פועלות חברות נוספות המציעות שירותים ומוצרים דומים לאלה של י.ב.מ. פעילותן של חברות אלה, שמרביתן חברות בינלאומיות, יוצרת תחרות בין-מותגית (Interbrand Competition) המפיגה אף היא את החשש התחרותי.

אין זה מן המותר לציין, כי ההסכמים אינם מגבילים הפצה של מוצרים מתוצרת יצרנים המתחרים בי.ב.מ. על ידי המשווקים ואינם מתערבים באופן המכירה ובמחיר המוצע לצרכנים הסופיים (להוציא את נוהל ה-SB) ועל כן אינם פוגמים בהתפתחות תחרות תוך-מותגית ובין-מותגית.

#### **3.2 כבילה במסגרת נוהל ה-SB**

ככלל, י.ב.מ. אינה מתערבת במחיר המכירה של המוצרים לצרכנים הסופיים. עם זאת, במקרים פרטניים יכולים משווקים לפנות לי.ב.מ. על פי נוהל ה-SB ולבקש הנחה ייעודית לצורך עסקה ספציפית. במקרה כזה, מוכתב למשווק מחיר המכירה המקסימלי לצרכן הסופי שהפניה לי.ב.מ. נגעה לעניינו.

ההנחה בהתאם לנוהל ה-SB מוענקת על פי רוב למשווק הראשון שפונה לי.ב.מ. וגובהה נקבע בנסיבות המקרה הספציפי, כאשר לטענת י.ב.מ. שיקול מרכזי במתן ההנחה הוא מידת ההשקעה של המשווק בהרכשת הלקוח.

חשש אחד המתעורר ככלל כתוצאה מהכתבת מחיר מקסימלי לצרכן על ידי ספק הוא כי המחיר המקסימלי שייקבע יהפוך להיות המחיר הנקוב שיגבה על ידי משווקים שונים, דהיינו, כי המחיר המקסימלי יקל על תיאום בין המשווקים. חשש זה אינו מתקיים בנסיבות מקרה זה שכן המחיר המקסימלי שנקבע הוא מחיר פרטני שנקבע ביחס לעסקה מסוימת, מול משווק בודד ובהתחשב בגובה ההנחה הספציפית. במצב כזה, לא מתעורר חשש כי המחיר ישמש כעוגן לתיאום בין משווקים.

חשש אפשרי אחר הוא שהמשווק שזכה בהנחה נמצא בעמדה עדיפה ביחס למשווקים אחרים באופן שעשוי לפגוע בתחרות בין המשווקים, ובפרט בתחרות על אספקת שירותים נלווים למוצר שניתן בהנחה. בנסיבות הענין, נמצא כי חשש זה מופג ברובו, בין היתר, נוכח קיומה של תחרות בין מותגית ביחס למוצרי י.ב.מ, עליה עמדנו לעיל.

כמובן, אין בפטור הנוכחי כדי לפטור את י.ב.מ משאר הוראות החוק, ובכללן האיסורים החלים על בעל מונופולין, באותן נסיבות שבהן לא קיימת מול הלקוח הרלוונטי תחרות בין מותגית מספקת.

בנוסף, י.ב.מ טענה בפני כי נוהל ה-SB משמש לתמרוץ המשווקים להשקעה וקידום מכירות מוצרי י.ב.מ ולמניעת בעיית רוכב חופשי (Free Riding) שעשויה להיווצר כתוצאה מחששם של המשווקים כי אחרים יהנו מפרי השקעתם. מתן ההטבה למשווק אחד בלבד מונעת תופעות אלו. לאור זאת, ונוכח הנימוקים שהובאו לעיל מצאתי כי ההסדר אינו מעלה חשש לפגיעה של ממש בתחרות בשוק ועיקרו אינו בהפחתת התחרות ובמניעתה.

#### 4. סוף דבר

לאחר שבחנתי את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתן האפשרית על התחרות בשוק הרלוונטי, ולאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ולמיזוגים, שוכנעתי כי הכבילות אינן פוגעות בפגיעה של ממש בתחרות בשוק, כי עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה, וכי אין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו. לפיכך מצאתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ולהעניק את הפטור המבוקש.

תוקפו של פטור זה **ארבע שנים** מיום נתינתו.

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק נתונה החלטתי זו לערר בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.



פרופ' דיוור גילה

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, ח' טבת תשע"ה

30 דצמבר 2014

נספח א' - רשימת המשווקים המורשים

ACTIVIEW	.1
Arrow Rapak	.2
AY Tech	.3
Biconix	.4
Bsolutions	.5
Chayon Computers Ltd	.6
CIS	.7
Comedia	.8
Comtec Marketing Ltd	.9
Datamine - Malam	.10
DR Mirkam Software Ltd.	.11
Eastronics Ltd	.12
Elad Systems Ltd.	.13
Ellipsis consulting services	.14
EMET Computer systems LTD.	.15
Emet-Barmor	.16
Eshnav Information Systems	.17
Ewave	.18
F.M.R. Computers & Software Ltd.	.19
G start	.20
G.D.C Data Ltd	.21
G.P.S. Global Technology Services	.22
Genius 11 Systems Ltd	.23
Gilsar Computer Tehnologies Ltd.	.24
GoMidjets	.25
Harel Information Technologies	.26
Head On computer systems ltd	.27
IFN Solutions Ltd.	.28
In2IT LTD	.29
Integrity Software	.30
Intellitech	.31
Intentia Israel Ltd.	.32
Isaac Yassin	.33
L.M.B.-Consulting Ltd.	.34
Libi Software Technology Ltd.	.35

Ludan software	.36
Machshava Pitronot Ltd.	.37
Manageware Ltd	.38
Matrix I.T. Integration & Infrastructures Ltd.	.39
Meir Zohar	.40
Memorex Telex	.41
Midlink	.42
Monitin Information Systems Ltd.	.43
Ness A.T Ltd	.44
New Age Tech LTD	.45
Ngsoft	.46
Nogamy Tech Ltd.	.47
Novilis Software Systems Ltd.	.48
Octally Integration Ltd.	.49
Omnitech Echut Ltd	.50
One System Integration Ltd	.51
One1 Software Technologies (OST) Ltd	.52
Openiview (D.S) Ltd	.53
Opisoft Ltd.	.54
Pentagram Information Systems LTD	.55
Raz-Lee Security (2001) Ltd.	.56
RealCommerce	.57
Risotech / Elad	.58
Taldor Communications Ltd.	.59
Tangram Soft Ltd.	.60
Tesnet Group	.61
Triple C Cloud Computing Ltd	.62
Tulip	.63
TUTIT SOFT (2009) LTD	.64
Visual D.G Ltd	.65
We Ltd.	.66